23/07/2025

Στις 23 Ιουλίου 1974 καταρρέει η Χούντα

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Το πρωί της 23ης Ιουλίου, ο αρχηγός των Ενόπλων Δυνάμεων, στρατηγός Γρηγόριος Μπονάνος και οι αρχηγοί του Στρατού, σε σύσκεψη με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στρατηγό Φαίδωνα Γκιζίκη διατύπωσαν την άποψη ότι είναι επιτακτική ανάγκη η ανάθεση της διακυβέρνησης της χώρας στους πολιτικούς.

Στις 23 Ιουλίου 1974 η επτάχρονη δικτατορία της 21ης Απριλίου, υπό το βάρος της Τουρκικής εισβολής στην Κύπρο, κατέρρευσε. Οι στρατιωτικοί παρέδωσαν την εξουσία στους πολιτικούς και ο Κωνσταντίνος Καραμανλής ορκίστηκε πρωθυπουργός της χώρας, επικεφαλής της κυβέρνησης «Εθνικής Ενότητας» τις πρώτες πρωινές ώρες της 24ης Ιουλίου. Από την ημέρα αυτή αρχίζει η εποχή της «Μεταπολίτευσης», η λαμπρότερη, ίσως, περίοδος της πολιτικής ιστορίας του ελληνικού κράτους.

Η γενική επιστράτευση που κηρύχτηκε στις 21 Ιουλίου, μία ημέρα μετά την Τουρκική εισβολή στην Κύπρο, ήταν χαώδης και ανοργάνωτη και κατέδειξε την

τραγική κατάσταση που βρισκόταν ο Ελληνικός Στρατός, μετά από επτά χρόνια δικτατορίας. Η κυβέρνηση Ανδρουτσόπουλου, που ήταν υποχείριο του «αόρατου δικτάτορα» Δημητρίου Ιωαννίδη, ήταν ανίκανη να πάρει σοβαρές αποφάσεις. Έτσι, η προσφυγή στους πολιτικούς ήταν μονόδρομος για τη στρατιωτική ηγεσία της χώρας.

Το πρωί της 23ης Ιουλίου, ο αρχηγός των Ενόπλων Δυνάμεων, στρατηγός Γρηγόριος Μπονάνος και οι αρχηγοί του Στρατού, αντιστράτηγος Ανδρέας Γαλατσάνος, Ναυτικού, αντιναύαρχος Πέτρος Αραπάκης και Αεροπορίας, αντιπτέραρχος Αλέξανδρος Παπανικολάου, σε σύσκεψη με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στρατηγό Φαίδωνα Γκιζίκη διατύπωσαν την άποψη ότι είναι επιτακτική ανάγκη η ανάθεση της διακυβέρνησης της χώρας στους πολιτικούς. Στη συνέχεια, ο Γκιζίκης κάλεσε τον Ιωαννίδη και του ανακοίνωσε την απόφαση της ηγεσίας του στρατεύματος, χωρίς αυτός να αντιδράσει.

Στις 2 μετά το μεσημέρι κλήθηκαν σε σύσκεψη από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας σημαίνουσες πολιτικές προσωπικότητες της προδικτατορικής περιόδου. Στη σύσκεψη συμμετείχαν οι αρχηγοί των δύο μεγαλυτέρων κομμάτων Παναγιώτης Κανελλόπουλοςτης ΕΡΕ και Γεώργιος Μαύρος της «Ενώσεως Κέντρου», καθώς και οι Ευάγγελος Αβέρωφ, Σπύρος Μαρκεζίνης, Γεώργιος Αθανασιάδης-Νόβας, Στέφανος Στεφανόπουλος, Πέτρος Γαρουφαλλιάς και Ξενοφών Ζολώτας. Η δικτατορία της 21ης Απριλίου είχε ήδη καταρρεύσει.

Η άφιξη Καραμανλή στο αεροδρόμιο του Ελληνικού

Στη σύσκεψη αποφασίστηκε ο σχηματισμός πολιτικής κυβέρνησης υπό τον Παναγιώτη Κανελλόπουλο, ο οποίος έλαβε προθεσμία έως τις 8 το βράδυ να ανακοινώσει τη σύνθεση του υπουργικού συμβουλίου. Εν τω μεταξύ, ο Ευάγγελος Αβέρωφ, που προέκρινε τη λύση Καραμανλή, ήλθε σε επαφή με τον πρώην πρωθυπουργό, που ζούσε αυτοεξόριστος στο Παρίσι από το 1963, και του ζήτησε να επιστρέψει το ταχύτερο δυνατό στην Ελλάδα. Στις 6:30 το απόγευμα, ο Αβέρωφ, με υπόδειξη του Γκιζίκη, τηλεφώνησε στον Κανελλόπουλο και του ανακοίνωσε την άρση της εντολής που του είχε ανατεθεί.

Στις 8 το βράδυ επαναλήφθηκε η σύσκεψη με τους πολιτικούς αρχηγούς και επικυρώθηκε η απόφαση για την ανάληψη της διακυβέρνησης της χώρας από τον Κωνσταντίνο Καραμανλή. Ο Πρόεδρος της Γαλλικής Δημοκρατίας Βαλερί Ντ’ Εστέν διέθεσε πάραυτα το προσωπικό του αεροπλάνο για την άμεση επιστροφή του Καραμανλή, ο οποίος αφίχθη στο αεροδρόμιο του Ελληνικού στις 2 το πρωί της 24ης Ιουλίου κι έγινε δεκτός από ένα τεράστιο πλήθος πολιτών, που τον χαιρετούσε κυριολεκτικά ως ελευθερωτή. Στις 4 το πρωί, ο Κωνσταντίνος

Καραμανλής ορκίστηκε πρωθυπουργός από τον Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος Σεραφείμ, παρουσία του Προέδρου της Δημοκρατίας, στρατηγού Φαίδωνα Γκιζίκη.

Το μεσημέρι της ίδιας μέρας ορκίστηκε το πρώτο κλιμάκιο της κυβέρνησής του, αποτελούμενο από πολιτικά πρόσωπα της δεξιάς και του κέντρου. Ο Καραμανλής δίσταζε να συμπεριλάβει στην κυβέρνηση «Εθνικής Ενότητας» πολιτικούς της Αριστεράς, για να μην προκαλέσει τους σκληροπυρηνικούς χουντικούς, που κατείχαν ακόμα καίρια πόστα στον κρατικό μηχανισμό. Στις 26 Ιουλίου συμπληρώθηκε η σύνθεση του υπουργικού συμβουλίου, με την ορκωμοσία του δευτέρου κλιμακίου της κυβέρνησης.

Αμέσως μετά ανακοινώθηκαν τα πρώτα μέτρα για την αποκατάσταση του δημοκρατικού πολιτεύματος: κατάργηση του στρατοπέδου της Γυάρου, απόλυση όλων των κρατουμένων, αμνήστευση όλων των πολιτικών αδικημάτων και απόδοση της ιθαγένειας στους πολίτες από τους οποίους την είχε στερήσει η δικτατορία του 1967. Στις άμεσες επιδιώξεις της κυβέρνησης Εθνικής Ενότητας συμπεριλαμβάνονταν η αποκατάσταση της δημοκρατικής ομαλότητας και η διαμόρφωση κλίματος εθνικής ενότητας, η αποδιοργάνωση του πλέγματος εξουσίας της δικτατορίας και η αποκατάσταση του πολιτικού ελέγχου στο στράτευμα, η προετοιμασία για τη διενέργεια εκλογών και η αντιμετώπιση της κρίσης στην Κύπρο.

Πηγή: sansimera